I

(Tiedonantoja)

NEUVOSTO

NEUVOSTON SEKÄ NEUVOSTOSSA KOKOONTUVIEN JÄSENVALTIOIDEN HALLITUSTEN EDUSTAJIEN

23 päivänä lokakuuta 1995 antama

päätöslauselma koulutusjärjestelmien vastauksesta rasismin ja muukalaisvihan aiheuttamiin ongelmiin

(95/C 312/01)

NEUVOSTO SEKÄ NEUVOSTOSSA KOKOONTUVAT JÄSENVALTIOIDEN HALLITUSTEN EDUSTAJAT, jotka

1. ottavat huomioon Eurooppa-neuvoston Korfulla 24 ja 25 päivänä kesäkuuta 1994, Essenissä 9 ja 10 päivänä joulukuuta 1994 ja Cannesissa 26 ja 27 päivänä kesäkuuta 1995 tekemät päätelmät rasismista ja muukalaisvihasta,

2. ottavat huomioon 12 päivänä kesäkuuta 1995 kokoontuneen neuvoston päätelmät Korfun Eurooppa-neuvoston ohjeiden mukaisesti perustetun rasismia ja muukalaisvihaa käsittelevän neuvoa-antavan komitean esittämän, 5 päivänä toukokuuta 1995 päivätyn lopullisen kertomuksen suosituksista, erityisesti opetus- ja koulutusalan alakomitean selvitystä koskevasta kertomuksen III A osasta,

sekä katsovat, että

3. jatkuvasti esiintyvät rasistiset ja muukalaisvastaiset asenteet heikentävät yhteiskunnallista yhteenkuuluvuutta, jonka vahvistaminen on yksi Euroopan unionin tavoitteista,

4. Euroopan parlamentti ja neuvosto ovat toistuvasti muistuttaneet, kuinka tärkeä tehtävä koulutuksella on rasististen ja muukalaisvastaisten ennakkoluulojen ja asenteiden ehkäisemisessä ja kitkemisessä,

5. neuvosto sekä neuvostossa kokoontuneet jäsenvaltioiden edustajat korostivat 29 päivänä toukokuuta 1990 antamassaan päätöslauselmassa nuoriso- ja koulutuspolitiikan merkitystä rasismin ja muukalaisvihan torjunnassa,

6. Cannesin Eurooppa-neuvosto pani merkille useiden neuvoston elimien ja neuvoa-antavan komitean tekemän työn ja pyysi sitä jatkamaan työtään tutkiakseen tiiviissä yhteistyössä Euroopan neuvoston kanssa mahdollisuutta perustaa eurooppalainen rasismin ja muukalaisvihan seurantakeskus,

7. neuvosto totesi 30 päivänä toukokuuta 1995 tekemissään päätelmissä, että rasismia ja muukalaisvihaa käsittelevän neuvoa-antavan komitean ehdottamia toimenpiteitä olisi tarkasteltava laajemmin eri alojen neuvostoissa, opetusalan neuvosto mukaan lukien,

8. näiden päätelmien mukaisesti neuvosto päätti 12 päivänä kesäkuuta 1995 pitämässään kokouksessa kehottaa asianomaisia elimiä ja tahoja tutkimaan neuvoa-antavan komitean ehdotusten toimeenpanoa ja kehotti näitä elimiä kiinnittämään asianmukaista huomiota niihin ehdotuksiin, joita ne pitävät erityisen aiheellisina,

9. kokouksessaan 5 päivänä joulukuuta 1994 neuvosto keskusteli alustavasti Euroopan unionin rasismin ja muukalaisvihan vastaisen laajan strategian koulutusnäkökohdista,

10. kaikki Sokrates-ohjelman toimet perustuvat yhtäläisten mahdollisuuksien periaatteeseen ja ohjelman II luvussa, 2 toimintamuodon kohdalla viitataan yhteisön tukeen monikansallisille hankkeille siirtotyöläisten, liikkuvien ammatinharjoittajien, kiertolaisten ja romaanien lasten koulutusta sekä kulttuurienvälistä koulutusta varten,

11. Yhdistyneet kansakunnat julisti vuoden 1995 kansainväliseksi suvaitsevaisuuden vuodeksi ja Euroopan neuvosto päätti 9 päivänä lokakuutta 1993 annetun Wienin julistuksen perusteella ja 23 ja 24 päivänä maaliskuuta 1994 Madridissa annetun Euroopan opetusministerien konferenssin demokratiaa, ihmisoikeuksia ja suvaitsevaisuutta edistävää koulutusta koskevan päätöslauselman seurantatoimena toteuttaa vuoden 1995 aikana osana toimintaohjelmaansa eu-

rooppalaisen kampanjan rasismia, muukalaisvihaa, antisemitismiä ja suvaitsemattomuutta vastaan,

OVAT ANTANEET TÄMÄN PÄÄTÖSLAUSELMAN:

I. **Yleisiä näkökohtia**

Opetuksella ja koulutuksella on tärkeä tehtävä, johon kuuluu paikallisen, kansallisen ja Euroopan tason toimia, rasismin ja muukalaisvihan torjumisessa.

Koulutusjärjestelmien perustehtävä on edistää kunnioitusta kaikkia ihmisiä kohtaan riippumatta heidän kulttuurisesta alkuperästään tai uskonnollisista näkemyksistään. Niillä on lisäksi ainutlaatuinen mahdollisuus parantaa Euroopan kulttuurisen monimuotoisuuden tuntemusta.

Erityisesti historian ja humanististen tieteiden opetusta kehittämällä voidaan lisätä tietoisuutta Euroopan kulttuurisesta monimuotoisuudesta ja torjua kaavamaisia käsityksiä.

Euroopan ihmisoikeusyleissopimuksen ja kansainvälisen lainsäädännön, erityisesti lapsen oikeuksia koskevan yleissopimuksen 2 artiklan mukaan kaikilla lapsilla on oikeus peruskoulutukseen vanhempien asemasta riippumatta.

II. **Koulutusjärjestelmien tehtävä rasististen ja muukalaisvastaisten asenteiden torjumisessa**

Euroopan unionissa vallitseva poliittinen, kulttuurinen ja kielellinen moninaisuus on osaltaan korostanut monimuotoisuuden arvostamista ja kunnioittamista. Näin ollen monimuotoisuutta pidetään yhä enemmän sekä koulutus- että poliittisissa ja yhteiskunnallisissa piireissä rikastavana tekijänä ja kansojen Euroopalle ominaisena piirteenä.

Toisaalta eräs koulutusjärjestelmien laadun mitta moniarvoisessa yhteiskunnassa on niiden kyky helpottaa oppilaiden tai opiskelijoiden integroitumista yhteiskuntaan. Sen vuoksi eräs laadukkaan koulutusjärjestelmän tärkeä tavoite pitäisi olla yhtäläisten mahdollisuuksien edistäminen.

Tätä varten Euroopan koulutusjärjestelmien pitäisi jatkaa ja parantaa toimiaan yhteisvastuullisuutta ja suvaitsevaisuutta sekä demokratian ja ihmisoikeuksien kunnioitusta edistävien arvojen opettamisen kehittämiseksi.

Koulutusjärjestelmät voivat vaikuttaa merkittävällä tavalla kunnioituksen, suvaitsevaisuuden ja yhteisvastuullisuuden edistämiseksi etniseltä, kulttuuriselta tai uskonnolliselta taustaltaan erilaisia yksilöitä tai yhteisöjä kohtaan, esimerkiksi seuraavanlaisilla toimilla:

— käyttämällä eurooppalaisen yhteiskunnan kulttuurista monimuotoisuutta heijastavia oppimateriaaleja (oppikirjoja ja muita tekstejä, audiovisuaalisia lähteitä jne.),

— kohdistamalla erityisiä integroitumiseen tähtääviä aloitteita oppilaisiin ja opiskelijoihin, jotka voisivat yhteiskunnallisen taustansa vuoksi joutua alttiiksi rasistisille ja/tai muukalaisvastaisille vaikutteille. Erityisesti pitäisi toteuttaa erityisohjelmia alueilla, joilla ihmisiä joutuu eniten yhteiskunnan ulkopuolelle,

— vahvistamalla niitä koulutuksen osa-alueita, jotka voivat parhaiten auttaa ymmärtämään monikulttuurisen yhteiskunnan luonnetta, erityisesti historian, humanististen tieteiden ja kielten opetusta,

— edistämällä kumppanuussuhteiden luomista koulutuslaitosten välillä ja oppilaiden välillä rasististen ja muukalaisvastaisten asenteiden lisääntymistä hillitsevien toimien rohkaisemiseksi.

Opettajan merkitys on ratkaiseva oppilaan asenteiden muokkaamisessa nuoresta iästä lähtien. Yhteiskunnalliselta ja kulttuuriselta taustaltaan hyvin erilaisten lasten opettamiseen liittyvät uudet haasteet asettavat merkittäviä ammattitaitovaatimuksia opettajille. Näin ollen opettajien koulutus nyt ja tulevaisuudessa on tärkeä jäsenvaltioiden välisen yhteistyön alue.

Kokemusten vaihdot eri koulutuslaitosten välisten kulttuurierojen hyödyntämiseksi edistävät osaltaan koulutusalan yhteistyötä.

Koulujen hallinnolla on erittäin tärkeä merkitys toisten kulttuurien hyväksymisen ja kunnioittamisen edistämisessä. Koulut eivät kuitenkaan voi yksin ratkaista asiaan liittyviä ongelmia. Koulujen ja niiden lähiympäristön yhteistyö on siksi toivottavaa. Koulutuslaitokset, erityisesti koulut, voivat edistää kumppanuutta, jossa ovat edustettuina vanhemmat, opettajat ja lapset, parantaen tällaisen opetuksen laatua kaikessa koulun toiminnassa ja tekemällä kouluista eri alkuperää olevien perheiden kohtauspaikan.

Täten NEUVOSTO JA JÄSENVALTIOIDEN HALLITUSTEN EDUSTAJAT

KEHOTTAVAT jäsenvaltioita

1. huolehtimaan korkealaatuisesta opetuksesta ja koulutuksesta, joiden ansiosta kaikki lapset voivat toteuttaa kykyjään ja olla osa yhteisöä,

2. lisäämään koulutusjärjestelmien joustavuutta niin, että ne pystyvät toimimaan monimutkaisissa tilanteissa ja siten edistämään opetussuunnitelmien moninaisuutta,

3. edistämään sellaisia koulutus- ja opetussuunnitelmien uudistuksia, joilla edistetään sellaisia käsitteitä kuin rauha, demokratia, kulttuurienvälinen kunnioitus ja tasa-arvo, suvaitsevaisuus, yhteistyö, ja rohkaisemaan ymmärtämykselle ja suvaitsevaisuudelle myönteisten asenteiden ja arvojen vaalimiseen tarkoitettujen oppimateriaalien valmistamista,

4. rohkaisemaan aloitteita koulujen ja niitä ympäröivien paikallisyhteisöjen välisen yhteistyön edistämiseksi.

TOTEAVAT, että tiedonanto, jonka komissio laatii aikaisempien yhteisön ohjelmien mukaisesti jo toteutetuista toimista sekä mahdollisuuksista tulevaisuudessa toteutettaviin rasismin ja muukalaisvihan vastaisiin toimiin, sisältää opetusta ja koulutusta käsittelevän osan,

KEHOTTAVAT komissiota yhteistyössä jäsenvaltioiden kanssa

1. käyttämään täysimääräisesti hyväkseen kaikkia yhteisön ohjelmia, jotka edistävät opetus- ja koulutusnäkökohtia rasismin ja muukalaisvihan torjunnassa, erityisesti sellaisia ohjelmia, joilla tuetaan paikallisyhteisöissä tehtyjä aloitteita, sekä huolehtimaan tällaisten ohjelmien yhtenäisyydestä,

2. käyttämään hyväkseen erityisesti tähän ongelmaan liittyviä Sokrates-ohjelman osia, mukaan lukien koulujen kumppanuusohjelmat, kokemusten vaihto kulttuurienvälisistä asioista ja opettajankoulutus,

3. avustamaan kokemustenvaihdossa keräämällä ja jakamalla tietoa Euroopan koulutusjärjestelmien rasismin ja muukalaisvihan torjunnan edistämisestä sekä etniseltä, kulttuuriselta ja uskonnolliselta taustaltaan erilaisten ihmisten integroimisesta ja

4. huolehtimaan asianmukaisen yhteistyön toteuttamisesta koulutuksen alalla rasismin ja muukalaisvihan torjunnassa Euroopan yhteisön ja kansainvälisten järjestöjen, erityisesti Euroopan neuvoston, välillä.

NEUVOSTON PÄÄTELMÄT,

tehty 23 päivänä lokakuuta 1995

(95/C 312/02)

Neuvosto otti mielenkiinnolla vastaan puheenjohtajan mietintäasiakirjan, joka koskee "yhteiskunnallista osallistumista laatutekijänä korkeakoulutusta edeltävässä koulutuksessa", sillä se käsittelee yhtä monien jäsenvaltioiden ajankohtaisimmista kysymyksistä, josta tehdään tutkimuksia tai jota pannaan täytäntöön näissä maissa.

Neuvosto katsoo, että olisi kannustettava eri koulutusjärjestelmien erityispiirteitä kunnioittaen tietojen ja kokemusten vaihtoa yhteisön tasolla siitä, miten yhteiskunnallisen osallistumisen prosessit, jotka voivat rikastuttaa jokaisen ihmisen koulutustodellisuutta, edistävät koulutuksen laatua.

Tämän vaihdon avulla voitaisiin luoda suuntaviivoja tämän alan toiminnalle yhteisön tasolla. Vaihdossa pyrittäisiin erityisesti hankkimaan syvällisemmät tiedot osallistumisjärjestelmistä jäsenvaltioissa tietojen ja kokemusten vaihdon avulla, selvittämään osallistumisen määrää eri koulutusjärjestelmiin eri aloilla, tutkimaan kussakin maassa tehtyjä aloitteita koulutusjärjestelmän eri tasoihin osallistumisen edistämiseksi ja aloittamaan tutkimuksia, joilla voidaan arvioida osallistumisen tuloksia sekä osallistumisen laadun ja opetuksen laadun välistä suhdetta.

Neuvosto panee tyytyväisenä merkille Euroopan yhteisöjen komission asiaan osoittaman mielenkiinnon. Neuvosto kehottaa komissiota tukemaan aiheellisia toimenpiteitä, sellaisina kuin ne ovat Sokrates-ohjelmassa (III luku, toimintamuoto 3.1).
